

M.A. (PART – II)**∴ SOCIOLOGY ∴****Industry, Labour and Society****(Paper – V) (June-2019)**

For Internal Students

(3 Hours)

(2 ½ Hours)

Q.P. Code : 37192**Total Marks – 100****Total Marks – 75****N.B.1) External/ IDOI Students should attempt any four questions.****2) Internal Students should attempt any three questions from Q. No 1 to 6.****3) All questions carry equal marks.**

1. Briefly discuss the impact of industry on family, kinship and caste	25
2. Explain the changing features of formal organization	25
3. Write an essay on the relationship between gender and technology	25
4. Discuss the characteristics of Indian workers	25
5. Critically examine industrial relations	25
6. Write shorts notes on any two of the following:	25
a. Work and alienation	
b. Informal sector	
c. Dual economy	
d. Flexible specialization	
7. Write a note on liberalization, globalization and privatization	25
8. Elaborate on the evolution and growth of trade unions in india	25

बहिःशाल वद्यार्थ्यासाठी (३ तास)

(एकूण गुण: १००)

नियमत वद्यार्थ्यासाठी (२ तास ३० मनिटे)

(एकूण: ७५)

सूचना: १) बहिःशाल वद्यार्थ्यानी कोणत्याही चार प्रश्न सोडवावेत.

- २) नियमत वद्यार्थ्यानी प्रश्न क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्र. ७ व ८ सोडवू नये.
- ३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- कुटुंब, नातेसंबंध, आणि जात यांच्यावर उद्योगाच्या परिणामांचे थोडक्यात चर्चा करा. २५
- औपचारिक संघटनेची बदलती वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. २५
- लिंगभाव आणि तंत्रज्ञान या दोहोतील सहसंबंधांवर निबंध लिहा. २५
- भारतातील कामगारांच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. २५
- औद्योगिक संबंध याचे टिकात्मक परीक्षण करा. २५
- खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. २५
 - काम आणि अलगीकरण
 - अनौपचारिक क्षेत्र
 - दुहेरी अर्थव्यवस्था
 - लवचिक विशेषीकरण
- उदारीकरण, जागतिकीकरण आणि खाजगीकरण वर चर्चा करा. २५
- भारतातील कामगार संघटनांची उत्क्रांती आणि विकास विषद करा. २५

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

For Internal Student:

[Time: 2 Hours 15 Minutes]

[Marks: 75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. External student should attempt any four questions.
 2. Internal student should attempt any three questions from Q. No. 1 to 6. Do not attempt Q.7 and 8.
 3. All questions carry equal marks.

- Q.1** Explain various factors responsible for changing human-nature relationship.
- Q.2** Discuss in detail Beck's risk society theory.
- Q.3** Define ecosystem. Explain in detail the structure and function of ecosystem.
- Q.4** Attempt a review the causes of environmental degradation.
- Q.5** Discuss, the role of voluntary groups and NGO's in raising awareness among the people regarding environmental issues.
- Q.6** Write short notes on **any two** of the following:
- a) Environmental determinism
 - b) Cultural ecology
 - c) Ecofeminism
 - d) Parks and sanctuaries
- Q.7** Attempt a review environmental issues at global scenario.
- Q.8** Write an essay on traditional system of resource management.

मराठी रुपांतर

बहिस्थ विद्यार्थ्यांसाठी

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी

[वेळ: २ तास १५ मिनिटे]

[गुण: ७५]

- पूर्व सूचना: १. बहिस्थ विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
२. नियमित विद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्र. ७ व ८ सोडवू नये.
३. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र.१ बदलत्या मानव आणि निसर्ग संबंधासाठी जबाबदार असणारे विविध घटक स्पष्ट करा.
- प्र.२ बेकच्या जोखीमयुक्त समाज सिद्धांताची सविस्तर चर्चा करा.
- प्र.३ परीसंस्थेची व्याख्या सांगा. परीसंस्थेची संरचना आणि प्रकार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र.४ पर्यावरणीय अवनतीच्या कारणांचा मागोवा द्या.
- प्र.५ पर्यावरण विषयक मुद्द्यांविषयी लोकांमध्ये जागृतता निर्माण करण्यामधील स्वयंसेवी गट आणि अशासकीय संघटनांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
अ) पर्यावरणीय निर्धारणवाद
ब) सांस्कृतिक पर्यावरण
क) पर्यावरणीय स्त्रीवाद
ड) उद्याने आणि अभयारण्य
- प्र.७ जागतिक पटलावरील पर्यावरणीय मुद्द्यांचा मागोवा द्या.
- प्र.८ संसाधन व्यवस्थापनाची पारंपारिक व्यवस्था यावर निबंध लिहा.

For External Student:

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

For Internal Student:

[Time: 2 Hours 15 Minutes]

[Marks: 75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. External student should attempt any four questions.
 2. Internal student should attempt any three questions from Q. No. 1 to 6. Do not attempt Q.7 and 8.
 3. All questions carry equal marks.

Q.1 What is Social movement? Discuss its characteristics and explain its trajectory.

Q.2 Critically evaluate the Relative Deprivation theory of social movement.

Q.3 The formation of Ideology in social movement is significant process. Discuss.

Q.4 Bring out the distinction between reform and revolution.

Q.5 Write a detail note on impact of Globalization on social movement.

Q.6 Write short notes on any two of the following.

- a) Power
- b) Womens movement
- c) Shiv sena movement
- d) Leadership

Q.7 Trace the Trajectory of the Dalit movement in India.

Q.8 Discuss Environment movement as new social movement.

Q.P. CODE: 37189

मराठी रूपांतर

बहिस्थ विद्यार्थ्यांसाठी

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी

[वेळ: २ तास १५ मिनिटे]

[गुण: ७५]

पूर्व सूचना:

१. बहिस्थ विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
२. नियमित विद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत.
प्रश्न क्र. ७ व ८ सोडवू नये.
३. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१ सामाजिक चळवळ म्हणजे काय? तिच्या वैशिष्ट्याबाबत चर्चा करा आणि तिचे मार्ग स्पष्ट करा.

प्र.२ सामाजिक चळवळीच्या संदर्भातील सापेक्ष वंचितता सिद्धांताचे परीक्षण करा.

प्र.३ सामाजिक चळवळीत विचारप्रणालीची निर्मिती ही एक महत्वपूर्ण प्रक्रिया आहे. चर्चा करा.

प्र.४ सुधारणा आणि क्रांती यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.५ जागतीकरणाचा सामाजिक चळवळीवरील प्रभाव यावर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) सत्ता

ब) स्त्रियांच्या चळवळी

क) शिवसेना चळवळ

ड) नेतृत्व

प्र.७ भारतातील दलित चळवळीच्या मार्गावर विशेष भर देवून स्पष्ट करा.

प्र.८ नवीन सामाजिक चळवळ म्हणून पर्यावरणीय चळवळीची चर्चा करा.

M.A. (PART - II)**:- SOCIOLOGY :-****Gender and Society****(Paper - X) (June-2019)****Q.P. Code : 37194**

(3 Hours)

Total Marks – 100

(2 ½ Hours)

Total Marks – 75**N.B.1) External/ IDOI Students should attempt any four questions.****2) Internal Students should attempt any three questions from Q. No 1 to 6.****3) All questions carry equal marks.**

1. Define feminism and Explain in details liberal feminism. 25
2. Write an essay on declining sex- ratio in India 25
3. Explain the nature of the Patriarchal system in India 25
4. Discuss Mahatma Phule's Views on education of women and widow remarriage. 25
5. Analyses the Impact of globalization on Indian women 25
6. Write short notes on any **Two** of the following 25
 - a) Difference between Sex and Gender
 - b) Matrilineal Societies
 - c) Gender and Caste in India
 - d) Women in Nationalist Movement
7. Discuss in details on gender and communalism. 25
8. Write an essay on images of women's in media 25

बहिःशाल वद्यार्थ्यांसाठी (असास)

एकूण गुण: १००

नियम वद्यार्थ्यांसाठी (२ तास मनिटे)

एकूण: ७५

सूचना: १) बहिःशाल वद्यार्थ्यांनी कोणत्याही चार प्रश्न सोडवोत.

- २) नियम वद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्र. ७ व ८ सोडवू नये.
- ३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. स्त्रीवादाची व्याख्या सांगा आणि उदारमतवादी स्त्रीवाद सार स्पष्ट करा. २५
२. भारतातील घटने लंग प्रमाण यावर निबंध लहा. २५
३. भारतातील पुरुषप्रधान व्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा. २५
४. स्त्री शिक्षण आणि वधुत्व पर्ववाह यावरील महात्मा ज्येष्ठ यांच्या वचारांची चर्चा करा. २५
५. जागतिकीकरणाच्या भारतीय स्त्रियांवरील प्रभावाची चर्चा करा. २५
६. खालील पैकी कोणत्याही दोहोवर थोडक्यात टीप लहा २५
 - अ) लंग आणि लंगभाव यांच्यातील फरक
 - ब) मातृसत्ताक समाज
 - क) भारतातील लंगभाव आणि जाती
 - ड) राष्ट्रीय चळवळीतील स्त्रिया
७. लंगभाव आणि जमातवाद यावर सार वस्तर चर्चा करा २५
८. प्रसारमाध्यमातील स्त्री प्रतिमा यावर निबंध लहा. २५
